

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Філологічний факультет
Кафедра словацької філології

Тетяна Ліхтей

**ІСТОРІЯ СЛОВАЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ПЕРІОДУ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ
(1780 – 1875)**

Методичні рекомендації до проведення практичних занять
для студентів 2 курсу ОПІ бакалавр галузі знань 03
«Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036
«Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька»

Ужгород – 2022

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA A VEDY UKRAJINY
UŽHORODSKÁ NÁRODNÁ UNIVERZITA

Filologická fakulta
Katedra slovenskej filológie

Tetiana Lichtej

**DEJINY SLOVENSKEJ LITERATÚRY
OBDOBIA NÁRODNÉHO OBRODENIA
(1780 – 1875)**

Metodické odporúčania k praktickým cvičeniam

Užhorod – 2022

Ліхтей Т. В.

Історія словацької літератури періоду національного відродження (1780 – 1875): методичні рекомендації до проведення практичних занять для студентів 2 курсу ОПІ бакалавр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька». Ужгород, 2022. 26 с.

Методичні рекомендації підготувала

Ліхтей Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри словацької філології УжНУ

Рецензенти

Балла Е. Ю. – кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури УжНУ

Петріца Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри словацької філології УжНУ

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету Ужгородського національного університету, протокол № 2 від 13 жовтня 2022 року

ЗМІСТ / OBSAH

I. Úvod	5
II. TEMATIKA PRAKTICKÝCH CVIČENÍ	7
1. Osobitosti klasicizmu v slovenskej literature.	7
2. Ján Kollár a jeho básnická skladba Slávy dcery.	9
3. Ján Chalupka a vývin drámy.	10
4. Slovenský literárny romantizmus a jeho kultúrno-filozofické znaky ...	11
5. Samo Chalupka a jeho básnická tvorba.	13
6. Poézia Janka Kráľa.	14
7. Dielo Andreja Sládkoviča	15
8. Tvorba Jána Bottu	16
9. Vývin romantickej prózy.	17
10. Próza a dráma Jonáša Záborského.	18
III. Zoznam literatúry pre povinné čítanie	19
IV. Kontrolné otázky a úlohy	22

ÚVOD

Podmienky pre vznik obrodeneckej literatúry na Slovensku (pozd. Hleba E. Literatúra národného obrodzenia. Autori-tvorba (1780–1875). Prešov, 1997) sa fakticky formovali už v období baroka, v tom prúde, ktorý sa charakterizuje ako meštiansko-ľudový. Zápas o nové literárne hodnoty, proces laicizácie a demokratizácie literatúry sa spočiatku realizoval v rovine satirických a humoristických príbehov, čiže facécii, ktoré mali protifeudálny charakter. Pohybovali sa na hraničnom predele medzi folklórom a umeleckou tvorbou. Z toho vyplýva poznanie, že literárna tvorba v užšom aj širšom zmysle slova meštiansko-ľudová, do ktorej zahrňujeme poéziu i prózu, položila základy takému typu literatúry, ktorá sa postupne naplno angažovala za spoločensko-politické, národné, sociálne a kultúrne záujmy širokej slovenskej pospolitosti.

Z periodizačného hľadiska môžeme literatúru národného obrodzenia členiť nasledovne:

Prvú etapu, vymedzenú rokmi 1780 až 1820, charakterizuje nástup osvietenstva, ale aj postupný prienik klasicizmu. Základným znakom tejto etapy je vznik učených spoločností, úsilie o pozdvihnutie vzdelanostnej úrovne širokých pospolitých vrstiev navonok prezentované bernolákovským pohybom a tvorbou. Do tohto obdobia zahrňujeme autorov Juraja Palkoviča, Juraja Fándlyho, Jozefa Ingáca Bajzu, Antona Bernoláka, Bohuslava Tablica, Augustína Doležala a i.

Druhá etapa, ohraničená rokmi 1820 až 1836, znamená vyvrcholenie klasicizmu, zrod preromantizmu a zároveň formovanie koncepcie myšlienky slovanskej vzájomnosti. Vrcholné zjavy tejto fázy literatúry národného obrodzenia sú Pavol Jozef Šafárik, Ján Kollár, Ján Hollý, Karol Kuzmány a Ján Chalupka. Literatúra tohto obdobia nemala ešte jednotný ideovo-estetický základ a chýbala jej najmä ustálená spisovná norma.

Tretiu etapu charakterizuje vyvrcholenie obrodeneckej literatúry, spadajúcej do rokov 1836 až 1848. Signálom nástupu štúrovskej generácie, predstaviteľov romantizmu, bolo vydanie almanachu Plody roku 1836. Toto obdobie má však ďalšie periodizačné etapy, ktoré sa vymedzujú nasledovne: 1836 až 1843 nástup

romantizmu, 1843 až 1848 vrchol (jeho medzníkom je uzákonenie spisovnej slovenčiny) a po roku 1848 doznievanie romantizmu, postromantizmus a literatúra matičného obdobia. Túto rozsiahlu etapu reprezentujú autori romantizmu Ľudovít Štúr, Jozef Miloslav Hurban, Samo Chalupka, Ján Botto, Andrej Sládkovič, Janko Kráľ, Ján Kalinčiak, Samo Tomášik, Mikuláš Dohnány, Pavol Dobšinský, v 50. rokoch a matičnom období Ján Palárik, Gustáv Kazimír Zechenter-Laskomerský, Jonáš Záborský, Viliam Pauliny-Tóth, Ľudovít Kubáni ako vrcholné zjavy literatúry.

Pri pohľade na obdobie romantizmu nachádzame v ňom tri základné prúdy: prvý – podľa doterajšieho hodnotenia – je vlastenecko-národný, druhý revolučný a tretí mesianistický. Z tohto pohľadu do prvého môžeme zaradiť všetkých predstaviteľov štúrovskej generácie, do druhého Janka Kráľa a do tretieho prúdu, mesianistického, ktorý nie je produktom porevolučným, lebo predbieha vlastenecko-národný, Sama Bohdana Hroboňa, Petra Kellnera-Hostinského, Mikuláša Dohnányho, Pavla Dobšinského, Michala Miloslava Hodžu i niektorých ďalších. Literárna história charakterizuje mesianizmus ako ideovo-estetický názor, ktorý uprednostňuje abstraktné limitno-univerzálne črty romantického svetonázoru pred jeho konkrétno-historickými determinantmi a spoločenskou praxou. Okrem toho každá literatúra má svoju vstupnú fázu, vrcholovú a ústupovú. Plne sa to vzťahuje aj na romantizmus, o ktorom treba povedať, že je to jav historický, a to v súhlasnom i protikladnom zmysle spoločenskom, politickom a svetonáhládovom. To znamená, že má svoje predznievanie i doznievanie. Uviesť romantizmus na jedného spoločného menovateľa, ohraničiť ho pravidlami a predpismi nie je možné, lebo tým by sme popreli jeho osobitosť, zvláštnosť.

Praktické cvičenia budú koncipované tak, aby zodpovedali požiadavkám na vykonanie zápočtu z danej disciplíny.

II. TEMATIKA PRAKTICKÝCH CVIČENÍ

Praktické cvičenie č. 1

OSOBITOSTI KLASICIZMU V SLOVENSKEJ LITERATÚRE

Plán

1. Obdobie osvietenského klasicizmu: všeobecná charakteristika.
2. A. Bernolák a bernolákovci.
3. J. I. Bajza a prvý slovenský román.
4. Fándlyho literárna činnosť.
5. J. Palkovič – básnik, dramatik a prekladateľ.
6. Dielo B. Tablica.

Literatúra:

1. Antológia literárnovedných textov obdobia národného obrodzenia / Ed. H. Urbancová a C. Kraus. Bratislava, 1982.
2. Bakoš M. Prozodický spor bernolákovcov s J. I. Bajzom. *Slovenská literatúra*. 1957. Roč . 4. S. 159–172.
3. Bakoš M. K počiatkom slovenského národného obrodzenia. Zb. štúdií Historického ústavu SAV pri príl. 200-ročného jubilea narodenia A. Bernoláka. Bratislava: SAV, 1964.
4. Čapek J. Augustín Doležal a jeho Tragoedie. Praha, 1931.
5. Fordinálová E. Stretnutie so starším pánom alebo Tragédia Augustína Doležala. Martin, 1993.
6. Hleba E. Literatúra národného obrodzenia. Autori-tvorba (1780–1875). Prešov, 1997. S. 3–14.
7. Kotvan I. Bibliografia bernolákovcov. Martin, 1957.
8. Pišút M. Jur Fándly. *Otázky umenia*. Bratislava, 1955. S. 11–23.
9. Radváni H. Slovenské učené tovarišstvo. Organizácia a členstvo 1792–1796. Trnava, 1992.
10. Slovenský klasicizmus. Poézia / Ed. C. Kraus. Bratislava, 2004.
11. Slovenský klasicizmus. Próza / Ed. C. Kraus. Bratislava, 2004.

12. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009.
13. Slovník slovenských spisovateľov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005.
14. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry I. Bratislava, 1997. S. 311–346.
15. Šmatlák S. Dve storočia slovenskej lyriky. Obdobia–osobnosti–diela. Bratislava, 1979.
16. Števček J. Dejiny slovenského románu. Bratislava, 1979.
17. Vojtech M. Od baroka k romantizmu. Literárne smery a tendencie v slovenskej literatúre v rokoch 1780–1840. Bratislava: Univerzita Komenského, 2003.
18. Vyvíjalová M. Anton Bernolák a osvietenstvo. *Historický časopis*. 1980. Roč. 28. S. 75–110.
19. Vyvíjalová M. Juraj Palkovič (1769–1850). Bratislava, 1968.

Praktické cvičenie č. 2

JÁN KOLLÁR A JEHO BÁSNICKÁ SKLADBA SLÁVY DCERA

Plán

1. Počiatky slovenského preromantizmu.
2. Preromantizmus v poézii.
3. Kollárova literárna tvorba.
4. Slávy dcera ako symbol idey Slovanstva.
5. Prvé vydanie Slávy dcery (1824).
6. «Úplné» vydanie Slávy dcery (1832).

Literatúra:

1. Ján Kollár (1793–1993). Zb. štúdií / Zred. C. Kraus. Bratislava, 1993.
2. Krausová N. Kollárova Slávy dcera. In.: Vývin slovenského sonetu. Bratislava, 1976. S. 39–59.
3. Panoráma slovenskej literatúry I / Ed. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004. S. 90–108.
4. Poézia národného obrodzenia. Bratislava, 1970. S. 65–141.
5. Rosenbaum K. Lyrik a rétor (K charakteristike poézie J. Kollára). In.: Poézia národného obrodzenia. Bratislava, 1970. S. 65–141.
6. Slovenský klasicizmus. Poézia / Ed. C. Kraus. Bratislava, 2004.
7. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009.
8. Slovník slovenských spisovateľov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005.
9. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999. S. 11–51.
10. Štraus F. Verš Jána Kollára. In.: Ján Kollár. Zb. štúdií. Bratislava, 1993. S. 144–168.
11. Timura V. Generácia Všeslávie. Bratislava, 1987.
12. Tkáčiková E. O Kollárovej kazateľskej činnosti. In.: Ján Kollár (1793–1993). Zb. štúdií. Bratislava, 1993. S. 230–240.
13. Turčány V. Petrarka a Kollár. In.: Biografické štúdie. Martin, 1976. VI. S. 90–102.
14. Vojtech M. Ján Kollár – tvorca slovanského mýtu. In.: Kollár J. Dielo. Bratislava, 2009. S. 563–587.

Praktické cvičenie č. 3

JÁN CHALUPKA A VÝVIN DRÁMY

Plán

1. Dráma v 30.–40. rokoch: všeobecná charakteristika.
2. J. Chalupka v dejinách slovenskej drámy.
3. Problematika Chalupkovej satirickej komédie Kocúrkovo... (1830).
4. Postavy komédie Kocúrkovo (...).

Literatúra:

1. Čajovský L. Ján Chalupka v dejinách našej drámy a divadla. In.: Ján Chalupka 1871–1971 / Ed. L. Bartko. Martin, 1973. S. 13–31.
2. Hleba E. Literatúra národného obrodzenia. Autori-tvorba (1780–1875). Prešov, 1997.
3. Maťovčík A. Slovenské národné obrodzenie v kultúre a literatúre. Postavy, problémy, súvislosti. Dolný Kubín, 1993.
4. Noskovič A. Kocúrkovo. In.: Ján Chalupka – tvorca slovenskej veselohry. Bratislava, 1955. S. 49–106.
5. Panoráma slovenskej literatúry I / Ed. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004. S. 96–97, 105–108.
6. Rampák Z. Ján Chalupka dramatik (1791–1871). In.: Chalupka J. Drámy. Bratislava, 1954. S. 473–505.
7. Slimaková A. Cudzojazyčné príslovia a porekadlá v Chalupkovom Kocúrkove. In.: Ján Chalupka 1871–1971 / Ed. L. Bartko. Martin, 1993. S. 134–138.
8. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009. S. 111–115.
9. Slovník slovenských spisovateľov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005. S. 232–234.
10. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999. S. 41–43.

Praktické cvičenie č. 4
SLOVENSKÝ LITERÁRNY ROMANTIZMUS
A JEHO KULTÚRNO-FILOZOFICKÉ ZNAKY

Plán

1. Slovenský romantizmus ako historicko-typologický problém.
2. Kultúrno-filozofické znaky slovenského romantizmu. Literatúra ako «jazyk jazyka».
3. Genéza romantickej generácie:
 - a) organizačná aktivita generácie;
 - b) profilovanie literárnej tvorby generácie.
4. Rozhodujúce kultúrne činy generácie:
 - a) Ľ. Štúr ako symbolický reprezentant úsilia celej generácie;
 - b) J. M. Hurban ako koncepcná osobnosť Štúrovej školy.

Literatúra:

1. Číževskij D. Štúrova filozofia života. Bratislava, 1941.
2. Hleba E. Literatúra národného obrodzenia. Autori-tvorba (1780–1875). Prešov, 1997. S. 24–55.
3. Kochol V. Poézia štúrovcov. Bratislava, 1955.
4. K problematike slovenského romantizmu. Zb. z vedeckého seminára o M. Hodžovi a S. Hroboňovi 7.–8. júna 1971 v Demänovskej doline. Martin, 1973.
5. Kraus C. Slovenský literárny romantizmus. Martin, 1999.
6. Matula V. Ako vzniklo Štúrovo Slovanstvo a svet budúcnosti. *Literárny týždenník*. 1996. Č. 25. S. 3.
7. Maťovčík A. Slovenské národné obrodzenie v kultúre a literatúre. Dolný Kubín, 1993.
8. Panoráma slovenskej literatúry I / Ed. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004. S. 109–151.
9. Pišút M. Romantizmus v slovenskej literatúre. Bratislava, 1974.
10. Pišút M. O vzniku a význame almanachu «Nitra» z r. 1844. *Otázky umenia*. Bratislava, 1955. S. 46–54.

11. Slobodienka moja.../ najkrajšie básne, prózy a články štúrovcov. Bratislava: Perfekt, 2001.
12. Slovenskí romantici. Próza / Ed. C. Kraus. Bratislava, 2002.
13. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009.
14. Slovník slovenských spisovateľov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005.
15. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999. S. 55–154.
16. Ľudovít Štúr. Stratený syn Slovenska. Bratislava, 1982.
17. Vongrej P. Zlomky z romantizmu. Bratislava, 1982.
18. Ліхтей Т. Штурівська генерація романтиків і українська література: навч. посібник. Ужгород, 2003.

Praktické cvičenie č. 5

SAMO CHALUPKA A JEHO BÁSNICKÁ TVORBA

Plán

1. Životopis S. Chalupku.
2. Básnické začiatky.
3. Model epického ľudového hrdinu (Kozák, Branko, Likavský väzeň...).
4. Jánošíkovský motív (Junák, Kráľ'ohoľ'ska...).
5. Téma protitureckého odboja (Turčín Poničan, Boj pri Jelšave).
6. Hrdinská báseň Mor ho! (1864).

Literatúra:

1. Brtaň R. Básnik Samo Chalupka. In.: Chalupka S. Básnické dielo. Bratislava, 1973. S. 359–375.
2. Čepan O. Osobné kontexty Chalupkovej poézie. *Romboid*, 1983. Č. 9.
3. Chalupka Samo (1812–1883). Zb. materiálov z ved. konfer. v Krpáčove, 4.–5. mája 1983. Bratislava, 1983.
4. Kraus C. Slovenský literárny romantizmus. Martin, 1999.
5. Panoráma slovenskej literatúry I / Ed. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004. S. 122–125.
6. Pišút M. Samo Chalupka. *Otázky umenia*. Bratislava, 1955. S. 78–88.
7. Flintovič I. Romantik osobitej tváre. In.: Chalupka Samo (1812–1883). Zb. materiálov z ved. konfer. v Krpáčove, 4.–5. mája 1983. Bratislava, 1983. S. 8–21.
8. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009. S. 115–122.
9. Slovník slovenských spisovateľ'ov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005. S. 235–237.
10. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999. S. 124–134.
11. Ліхтей Т. Само Халупка в творчій інтерпретації І. Франка, П. Грабовського, М. Рильського та І. Мацинського. Штурівська генерація романтиків і українська література: навч. посібник. Ужгород, 2003. С. 8–18.
12. Мацинський І. Заспівувач генерації словацьких реформаторів. У кн.: Само Халупка. Провесни сонячний неспокій / Перекл. І. Мацинського. Братислава: СПВ–Пряшів: ВУЛ, 1984. С. 5–64.

Praktické cvičenie č. 6
POÉZIA JANKA KRÁĽA

Plán

1. Životopis J. Kráľa.
2. Básne v almanachu Nitra.
3. Balady J. Kráľa.
4. Lyrická tvorba.
5. Lyricko-epické skladby.

Literatúra:

1. Čepan O. Janko Kráľ a romantický mesianizmus. In.: Janko Kráľ. Zb. statí. Bratislava, 1976. S. 103–192.
2. Kraus C. Slovenský literárny romantizmus. Martin, 1999.
3. Panoráma slovenskej literatúry I / Ed. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004. S. 128–131.
4. Pišút M. Janko Kráľ. *Otázky umenia*. Bratislava, 1955. S. 88–99.
5. Slobodienka moja... Najkrajšie básne, prózy a články štúrovcov. Bratislava, 2001.
6. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009. S. 148–157.
7. Slovník slovenských spisovateľov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005. S. 307–309.
8. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999. S. 94–98.
9. Vongrej P. Syn sveta. Bratislava, 1989.
10. Ліхтей Т. Поезія Янка Краля в українських перекладах. Штурівська генерація романтиків і українська література: навч. посібник. Ужгород, 2003. С. 33–40.
11. Ліхтей Т. Слов'янська планида. Словацька поезія XIX–XX ст. у дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин: монографія. Ужгород, 2010.
12. Мацинський І. Орлами сизими підспіване. У кн.: Янко Краля. Орлами сизими підспіване / Перекл. І. Мацинського. Братислава: СПВ–Пряшів: ВУЛ, 1987. С. 5–38.

Praktické cvičenie č. 7
DIELO ANDREJA SLÁDKOVIČA

Plán

1. Životopis Andreja Sládkoviča.
2. Základné motívy Sládkovičovej poézie.
3. Básnická skladba Marína.
4. Básnická skladba Detvan.
5. Príležitostná poézia.

Literatúra:

1. Kraus C. Sládkovičov Detvan. In.: A. Sládkovič. Detvan. Bratislava, 1974. S. 99–116.
2. Kraus C. Slovenský literárny romantizmus. Martin, 1999.
3. Kraus C. Životná púť pohronského slávika: Andrej Sládkovič. Život a dielo v dokumentoch. Martin, 1980.
4. Panoráma slovenskej literatúry I / Ed. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004. S. 125–128.
5. Pišút M. Andrej Sládkovič. *Otázky umenia*. Bratislava, 1955. S. 99–112.
6. Slobodienka moja... Najkrajšie básne, prózy a články štúrovcov. Bratislava, 2001.
7. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009. S. 226–236.
8. Slovník slovenských spisovateľov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005. S. 492–494.
9. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999. S. 98–105.
10. Turčány V. Marína. In.: Andrej Sládkovič. Marína. Bratislava, 1974. S. 171–187.
11. Ліхтей Т. Зацікавлення творчістю Андрея Сладковича в Україні. Штурівська генерація романтиків і українська література: навч. посібник. Ужгород, 2003. С. 19–32.
12. Мацинський І. Нове поетичне слово новою словацькою літературною мовою. У кн.: Андрей Сладкович. Вибрані твори / Перекл. І. Мацинського. Братислава: СПВ–Пряшів: ВУЛ, 1989. С. 5–46.

Praktické cvičenie č. 8

TVORBA JÁNA BOTTU

Plán

1. Životopis J. Bottu.
2. Zdroj Bottovej mládeneckej poézie.
3. Romantická balada v tvorbe J. Bottu.
4. Básnické skladby: všeobecná charakteristika.
5. Skladba Smrť Jánošíkova.

Literatúra:

1. Botto Ján. Život a dielo. Gemer, 1983.
2. Kraus C. Poézia Jána Bottu. Bratislava, 1981.
3. Kraus C. Slovenská romantická balada. Bratislava, 1966.
4. Kraus C. Slovenský literárny romantizmus. Martin, 1999.
5. Matrák J. Ján Botto. In.: Ján Botto. Poézia. Bratislava, 1975. S. 9–27.
6. Panoráma slovenskej literatúry I / Ed. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004. S. 136–140.
7. Pišút M. Ján Botto. *Otázky umenia*. Bratislava, 1955. S. 134–156.
8. Slobodienka moja... Najkrajšie básne, prózy a články štúrovcov. Bratislava, 2001.
9. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009. S. 22–35.
10. Slovník slovenských spisovateľov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005. S. 100–101.
11. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999. S. 127–131.
12. Vongrej P. Zlomky z romantizmu. Bratislava, 1982.
13. Ліхтей Т. Ян Ботто і українська література. Штурівська генерація романтиків і українська література: навч. посібник. Ужгород, 2003. С. 41–51.
14. Мацинський І. Словацький шлях до сучасної літературної мови та навколишні народи. В кн.: Ян Ботто. Досвітні ватри / Перекл. І. Мацинського. Братислава: СПВ–Пряшів: ВУЛ, 1984. С. 11–230.

Praktické cvičenie č. 9

VÝVIN ROMANTICKEJ PRÓZY

Plán

1. Vývin slovenskej romantickej prózy: všeobecná charakteristika.
2. J. M. Hurban a najreprezentatívnejšie dielo štúrovskej historickej prózy Olejkár.
3. Umelecká problematika tvorby J. Kalinčiaka.
4. Dielo Ľ. Kubániho.

Literatúra:

1. Kraus C. Slovenský literárny romantizmus. Martin, 1999.
2. Kraus C. Slovenskí romantici. Próza. Bratislava, 2002.
3. Ľudovít Kubáni a próza romantizmu. Zb. statí. Gemer, 1983.
4. Noge J. Doslov... In.: J. M. Hurban. Olejkár. Bratislava, 1971. S. 183–200.
5. Noge J. Chronológia života a diela J. Kalinčiaka. In.: J. Kalinčiak II. Bratislava, 1975. S. 354–368.
6. Noge J. Slovenská romantická próza. Bratislava, 1969.
7. Panoráma slovenskej literatúry I / Ed. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004. S. 140–159.
8. Slobodienka moja... Najkrajšie básne, prózy a články štúrovcov. Bratislava, 2001.
9. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009. S. 73–83, 126–140, 157–168.
10. Slovník slovenských spisovateľov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005. S. 225–228, 268–270, 320–322.
11. Šalingová-Ivanová M. Príspevok k štýlu štúrovskej prózy. Bratislava, 1964.
12. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999. S. 105–145.
13. Žemberová V. Próza a čas. Košice, 1990.

Praktické cvičenie č. 10
PRÓZA A DRÁMA JONÁŠA ZÁBORSKÉHO

Plán

1. Životopis J. Záborského.
2. Princíp kontrastnej symetrie v poviedke Dva dni v Chujave.
3. Didakticko-satirický obraz deformovania charakteru v poviedke Frndolína.
4. Problematika novely Panslavistický farár.
5. Dramatická tvorba J. Záborského.

Literatúra:

1. Čepan O. Staromilský novátor Jonáš Zaborsky? In.: Záborský J. Dielo I. Bratislava, 1989.
2. Kraus C. Slovenský literárny romantizmus. Martin, 1999.
3. Kraus C. Slovenskí romantici. Próza. Bratislava, 2002.
4. Kruláková A. Jonáš Záborský. *Slovenská literatúra*. 1999. Roč. 46. Č. 2. S. 113–116.
5. Kruláková A. Podoba satiry v historických textoch J. Záborského. In.: Literárne rozhl'ady / Ed. V. Mikula, P. Zajac. Bratislava, 1986.
6. Kruláková A. Prehodnocovanie témy lásky v próze šesťdesiatych rokov 19. storočia: sonda do textov Ľ. Kubániho a J. Záborského. *Studia Akademica Slovaka* 30. Bratislava, 2001. S. 373–381.
7. Lehuta E. Dramatik Jonáš Záborský. Bratislava, 1998.
8. Noge J. Slovenská romantická próza. Bratislava, 1969.
9. Panoráma slovenskej literatúry I / Ed. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004. S. 148–151.
10. Slobodienka moja... Najkrajšie básne, prózy a články štúrovcov. Bratislava, 2001.
11. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. D. Hučková a R. Chmel. Bratislava, 2009. S. 310–336.
12. Slovník slovenských spisovateľ'ov / Ed. V. Mikula a kol. Bratislava, 2005. S. 616–619.
13. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999. S. 140–150.

III. ZOZNAM LITERATÚRY PRE POVINNÉ ČÍTANIE

DANIEL BACHÁT–MILOSLAV DUMNÝ:

Inkognito, Rojko, Dve Elenky.

JOZEF IGNÁC BAJZA:

René mládenca príhody a skúsenosti.

JÁN BOTTO:

Smrť Jánošíkova, Škovránok, Báj na Dunaji, Orol, Svetský víťaz,
Z vysokých javorov lístočky padajú, Vojenské piesne, Tajný šuhaj,
K mladosti, Žltá ľalija, Nad hrobom Sládkovičovým pri sadení lipy,
Ohlas ukrajinskej dumky, Na Demitra.

MIKULÁŠ DOHNÁNY:

Moja žiadosť, Pieseň II, Lipa, Naše storočie,
Dumy, Ohlas.

AUGUSTÍN DOLEŽAL:

Pametná celému svetu tragédia....

JURAJ FÁNDLY:

Piľní domajší a poľní hospodár, Zelinkár.

MICHAL MILOSLAV HODŽA:

Žiadosti slovenského národa.

JÁN HOLLÝ:

Svatopluk, Selanky.

JOZEF MILOSLAV HURBAN:

Olejkár, Korytnické poháriky alebo Veselé chvíle nezdravého človeka,
Slovensko a jeho život literárny.

JÁN CHALUPKA:

Kocúrkovo aneb Jen aby sme v hanbe nezustali.

SAMO CHALUPKA:

Mor ho!, Branko, Turčín Poničan, Kráľ'ohoľ'ská, Muráň, Starý väzeň,
Likavský väzeň, Junák, Kozák.

JÁN KALINČIAK:

Reštavrácia, Púť lásky, Mládenec slovenský, Svätý Duch.

JÁN KOLLÁR:

Slávy dcera.

JANKO KRAL:

Moja pieseň, Duma bratislavská, Orol, Tri vršky, Duma slovenská,
Slovo, Zakliata panna vo Váhu a divný Janko, Zverbovaný, Kvet,
Návrat, Syn pustine, Zabitý, Jarná pieseň, K prorokom Slovanstva.

ĽUDOVÍT KUBÁNI:

Mendík, Hlad a láska, Emigranti.

KAROL KUZMÁNY:

Bela, Ladislav, Sláva šľachetným (Kto za pravdu horí...), O kráse.

JANKO MATÚŠKA:

Nad Tatrou sa blýska, Dobrovoľnícka, Dunaju slovenský...,
Malá rečnica.

JURAJ PALKOVIČ:

Muza ze Slovenských hor.

VILIAM PAULINY-TÓTH:

Škola a život, Drotári, Trinásta pieseň.

ANDREJ SLÁDKOVIČ:

Marína, Detvan, Nehaňte ľud môj, Šťavnica, Hron, Pieseň,
Morava, Ohlasy, Junák.

PAVOL JOZEF ŠAFÁRIK:

Tatranská múza s lýrou slovanskou, Dejiny slovanskej reči
a literatúry všetkých nárečí.

ĽUDOVÍT ŠTÚR:

Ozvena, Nádeje, Tušenie, Stratený syn Slovenska, Nezábudky z Devína,
Devín, milý Devín, Krakoviaky, Sokol, Večerné dumky, Rozlúčenie,
Na Kriváň, Sreznevskému, K lipe, Pri pomníku Jána Hollého,
Na matkinej mohyle.

BOHUSLAV TABLIC:

Poezye.

SAMO TOMÁŠIK:

Vešelíniho dobytie Muráňa.

JONÁŠ ZÁBORSKÝ:

Žehry, Dva dni v Chujave, Frndolína, Jurát',
Násmešné listy.

GUSTÁV KAZIMÍR ZECHENTER-LASKOMERSKÝ:

Päťdesiat rokov slovenského života, Lipovianska maša,
Žarty a rozmary.

IV. KONTROLNÉ OTÁZKY A ÚLOHY

1. Vysvetlite pojem «roky suchoty a nemoty» v slovenskom romantickom období.
2. Charakterizujte monografiu C. Krausa Slovenský literárny romantizmus.
3. Analizujte dielo G. K. Zechentera-Laskomerského Lipovianska maša.
4. Analizujte Chalupkovu baladickú tvorbu.
5. Analizujte Bottovu baladickú tvorbu.
6. Zdôraznite problematiku prózy M. Š. Ferienčíka Kráľovná plesu.
7. M. Pišút o literature národného obrodzenia.
8. Opíšte vzťahy štúrovskej generácie romantikov s ukrajinskými spisovateľmi a kultúrnymi činiteľmi.
9. B. Nosák-Nezabudov a jeho cestopisná próza.
10. Literárna kritika obdobia národného obrodzenia.
11. Študentské kultúrne spoločnosti v prvej pol. 19 storočia.
12. Opíšte almanachy národného obrodzenia.
13. Časopisy, noviny a kalendáre v rokoch 1780–1875.
14. Biedermeier (preromantizmus, sentimentalizmus) v dejinách slovenskej literatúry.
15. Mesianistický prúd slovenského romantizmu.
16. Osvietenský dejepisci J. Papánek a J. Sklenár.
17. Jozef Ignác Bajza a prvý slovenský román.
18. A. Bernolák v dejinách slovenskej kultúry.
19. Rozvoj bernolákovskej literatúry: J. Fándly.
20. A. Doležal a jeho skladba Pametná celému svetu tragédia.
21. Tvorba J. Palkoviča.
22. Dielo B. Tablica.
23. Úsilie o estetickú emancipáciu literárnej tvorby. Dielo P. J. Šafárika.
24. Poézia vysokého slohu: J. Kollár a jeho poéma Slávy dcera (1824).
25. Básnické sebavedomie J. Hollého.
26. Dramatická tvorba J. Chalupku. Satirická fraška Kocourkovo, anebo Jen abychom v hanbě nezůstali (1830).

27. Nový obraz človeka a spoločnosti v diele K. Kuzmányho.
28. Slovenský romantizmus ako historicko-typologický problém.
29. Kultúrno-filozofické znaky slovenského romantizmu. Literatúra ako «jazyk jazyka».
30. Genéza romantickej generácie.
31. Organizačná aktivita romantickej generácie.
32. Profilovanie literárnej tvorby romantickej generácie.
33. Rozhodujúce kultúrne činy romantickej generácie.
34. Ľ. Štúr ako symbolický reprezentant úsili celej generácie.
35. J. M. Hurban ako koncepcná osobnosť Štúrovej školy.
36. Vývoj poézie v pred- a porevolučných rokoch: všeobecná charakteristika.
37. Poézia Ľ. Štúra.
38. Žáner «piesne» v tvorbe J. Matúšku.
39. Život a dielo J. Kráľa.
40. Básnická tvorba S. Chalupku.
41. Životopis A. Sládkoviča (Braxatorisa).
42. Sládkovičove začiatky ako «zrkadlo» vlastných túžob.
43. Otázka «krása-láska-harmónia» v Sládkovičovej poéme Marína.
44. Problematika lyricko-epickej skladby Detvan.
45. Miesto A. Sládkoviča v dejinách slovenskej literatúry.
46. Životopis J. Bottu.
47. Zdroj Bottovej mládeneckej poézie.
48. Romantická balada v tvorbe J. Bottu.
49. Spoločensky príležitostná poézia J. Bottu.
50. Ideová i umelecká osobitosť Bottovej koncepcie Jánošíka (poéma Smrť Jánošíkova).
51. J. Botto v kritike a literárnej vede.
52. Vývoj prózy v pred- a porevolučnom období.
53. J. M. Hurban a najreprezentatívnejšie dielo štúrovskej historickej prózy Olejkár.

- 54.** Umelecká problematika tvorby J. Kalinčiaka (Púť lásky, Mládenec slovenský, Svätý Duch, Reštavrácia).
- 55.** Próza Ľ. Kubániho (Mendík, Hlad a láska, Emigranti).
- 56.** Beletristická metóda V. Paulinyho-Tótha (Drotári, Škola a život, Trinásta pieseň).
- 57.** Žáner historickej poviedky v diele S. Tomášika (Vešelínho dobytie Muráňa).
- 58.** Životopis J. Záborského.
- 59.** Spor medzi štúrovcami a «staroslovákmi»: polemika okolo Záborského zbierky Žehry (1851).
- 60.** Satirická próza J. Záborského (Frndolína, Jurát a i.).
- 61.** Dramatická tvorba J. Záborského. Tri cykly historických drám.
- 62.** Miesto J. Záborského v dejinách slovenskej literatúry 19. storočia.

Зразок завдання для модульного контрольного зрізу
з історії словацької літератури періоду національного відродження
(для студентів II курсу)

Variant 1

I.

1. Osvietenský dejepisci J. Papánek a J. Sklenár.
2. Dielo P. J. Šafárika.

II.

Praktická časť

3. Augustín Doležal je autorom diela:

- 1) Pamětná celému světu tragoedia; 2) René mládenca příhody a skúsenosti;
- 3) Piřní domajší a pořní hospodár; 4) Inkognito; 5) Ohlas.

4. Ako básnik sa predstavil zbierkou básní Muza ze slovenských hor:

- 1) Bohuslav Tablic; 2) Juraj Palkovič; 3) Ján Hollý; 4) Ján Chalupka; 5) Juraj Fándly.

5. Obdobie osvietenského klasicizmu na Slovensku:

- 1) 1780-1880; 2) 1780-1815; 3) 1800-1840; 4) 1800-1810; 5) 1800-1850.

6. Román spájajúci prvky sentimentálno-dobrodružnej a cestopisnej prózy:

- 1) Při dobytí Budinského zámku; 2) Dva buchy a tri šuchy;
- 3) René mládenca příhody a skúsenosti; 4) Svatopluk; 5) Emigranti.

7. Koľko idylických básní majú Hollého Selanky:

- 1) 25; 2) 21; 3) 23; 4) 26; 5) 30.

8. Preromantizmus v slovenskej literatúre:

- 1) 1815-1840; 2) 1820-1845; 3) 1780-1840; 4) 1790-1798; 5) 1800-1830.

9. Zbierku Tatranská Múza s lýrou slovanskou vydal ako devätnásťročný:

- 1) Pavol Jozef Šafárik; 2) Ján Chalupka; 3) Ján Kollár; 4) Juraj Palkovič; 5) Bohuslav Tablic.

10. Sonety Jána Kollára sú venované:

1) Míne; 2) Líne; 3) Maríne; 4) Oľge; 5) Elene.

11. Ktoré spevy zo Slávy dcery sú inšpirované Danteho Božskou komédiou:

1) Labe; 2) Lethe a Acheron; 3) Dunaj; 4) Rén; 5) Vltava.

12. Báseň Sláva šľachetným sa stala hymnickou piesňou známou pod názvom:

1) Kto za pravdu horí; 2) Moja pieseň; 3) Zaspievam pieseň o slobodnej vlasti; 4) Orol; 5) Lipa.

13. Autor kritizuje tmárstvo a povery, ktoré panujú medzi mníškami v kláštore a udržujú ich v permanentnom strachu:

1) Jozef Ignác Bajza René mládenca príhody a skúsenosti;
2) Juraj Fándly Pilní domajší a poľní hospodár;
3) Augustín Doležal Pamětná celému světu tragoedia;
4) Ján Hollý Selanky; 5) Ján Kalinčiak Reštavrácia.

14. Román je bohatý na opisy exotických krajín a miest (Káhir, Tripolis), obyčajov, zvierat a zaujímavostí (egyptské pyramídy, múmie):

1) K. Kuzmány Ladislav; 2) A. Ottmayer Mína aneb Tajemná láska;
3) J. I. Bajza René mládenca príhody a skúsenosti;
4) Ján Kollár Slávy dcera; 5) Ján Chalupka Kocúrkovo.

15. J. Fándly pouča roľníkov o pravidlách dobrého hospodárenia v diele:

1) Pilní domajší a poľní hospodár; 2) Dúverná zmlúva;
3) Práterské porozumení; 4) Lipa; 5) Ohlas.